

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Av 7 kap. 8 § riksdagsordningen följer att konstitutionsutskottet ska följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Konstitutionsutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 9 oktober 2014 att ge övriga utskott tillfälle att genom ett yttrande lämna eventuella kommentarer till de iakttagelser som gjorts i en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli (daterad den 9 oktober 2014) om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen för perioden den 1 januari–31 december 2013.

I yttrandet redovisar näringsutskottet sina kommentarer och bedömningar när det gäller de frågor som konstitutionsutskottet särskilt har angett. Näringsutskottet har under den aktuella perioden subsidiaritetsprövat nio utkast till lagstiftningsförslag.

Utskottets överväganden

Inledning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen.

Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Konstitutionsutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 9 oktober 2014 att ge övriga utskott tillfälle att genom ett yttrande lämna eventuella kommentarer till de iakttagelser som gjorts i en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli (daterad 9 oktober 2014) om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen för perioden den 1 januari–31 december 2013. Av promemorian framgår det att uppföljningen omfattar dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter som översänts för subsidiaritetskontroll, dels utfallet av de subsidiaritetsprövningar som genomförts. I promemorian redogörs även för konstitutionsutskottets iakttagelser av utskottets subsidiaritetsprövningar. Konstitutionsutskottet önskar särskilt få utskottens kommentarer och bedömningar om följande:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2013 jämfört med 2012 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar.
5. En kommentar önskas även om inhämtande av information i IPEX.
6. Mot bakgrund av att konstitutionsutskottet vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten önskas en kommentar även till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.
7. Använder utskottet någon form av förenklad beredning vid subsidiaritetsprövningen? Prioriterar utskottet vissa ärenden? I förekommande fall, hur väljs ärenden för olika former av beredning ut?

Utskottets ställningstagande

Genomförda subsidiaritetsprövningar

Under perioden den 1 januari–31 december 2012, dvs. perioden för konstitutionsutskottets förra granskning, prövade näringsutskottet 3 förslag till lagstiftningsakter. Under den föregående perioden, den 1 januari–31 december 2011, prövade utskottet 23 förslag. Under den nu aktuella perioden den 1 januari–31 december 2013 har utskottet prövat 9 förslag. Utskottet ansåg inte att något av förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen. Under våren 2014 har utskottet därutöver prövat 2 förslag. Sedan Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009 har utskottet subsidiaritetsprövat 39 lagstiftningsförslag.

Majoriteten av prövningarna utfördes under 2011. Eftersom det är svårt att förutse när ett subsidiaritetsärende ska komma in till riksdagen innebär detta ett försvarande av utskottets verksamhetsplanering, vilket periodvis kan skapa en ökad arbetsbelastning för utskottet. Det planeringsverktyg som utskottet framför allt förlitar sig på när det gäller planering av subsidiaritetsärenden är kommissionens planeringsdokument. Utskottet kan emellertid konstatera att det underlag som riksdagen haft att tillgå från kommissionen emellanåt visat sig vara otillförlitligt.

Erfarenheter av beredningen

Under 2013 ansåg utskottet inte att något av de förslag som subsidiaritetsprövades stred mot subsidiaritetsprincipen. Det kan också noteras att av de nio förslag som granskades under 2013 var sju stycken ändrings- eller anpassningsförslag, av mer eller mindre teknisk karaktär, till redan gällande rättsakter.

Åtta av ärendena bereddes enligt följande rutin. Utskottets kansli upprättar en föredragningspromemoria som innehåller ett förslag från kansliet om huruvida det finns skäl eller saknas anledning för utskottet att begära in regeringens bedömning. I föredragningspromemoriorna har kansliet redogjort för den s.k. tvåstegsmetoden för subsidiaritetsprövningar. I samtliga fall föredras ärendena muntligt i utskottet. Ett ärende redovisade kansliet endast muntligen vid det första föredragningsstillfället. Detta gjordes för tids vinnings skull.

Av de nio ärenden som subsidiaritetsprövades 2013 avgjordes sex utan att regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan hämtades in. I de övriga tre fallen beslutade utskottet att hämta in regeringens bedömning. I två av de fall då utskottet begärde regeringens bedömning hänvisade regeringen till faktapromemorian i ärendet. I ett fall kom regeringens bedömning in genom en särskilt upprättad promemoria.

När det gäller frågan om kompetensöverföring vill utskottet upprepa vad utskottet anförde i 2012 års yttrande till konstitutionsutskottet om uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (yttr. 2012/13:NU2y) om att det krävs en mer genomgripande analys och jämförelse

än vad som är görligt inom ramen för detta yttrande för att fastställa om kompetens faktiskt överförs eller inte. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att det kunde vara av intresse för konstitutionsutskottet att inom ramen för sitt ansvar att följa upp dessa frågor överväga om det finns skäl att göra en mer fördjupad studie på området.

I ett fall saknades kommissionens motivering i fråga om subsidiaritetsprincipens efterlevnad. Det gällde då förslaget till ändring av förordning (EG) nr 1083/2006 vad gäller medel till vissa medlemsstater från Europeiska socialfonden (KOM(2013) 560). I grundförordningen, som den föreslagna ändringen gällde, fanns dock en motivering om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen som redovisades för utskottet i en föredragningspromemoria.

När det gäller utskottets kontakter med riksdagens representant, andra EU-länder och information från IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange, en databas för utbyte av EU-relaterad information mellan EU-ländernas parlament) i samband med subsidiaritetsärenden vill utskottet hänvisa till den redogörelse om detta som lämnades i 2012 års yttrande till konstitutionsutskottet om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (yttr. 2012/13:NU2y).

Övrigt

I 2012 års betänkande om uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (2012/13:KU8) anförde konstitutionsutskottet följande:

Konstitutionsutskottet delar näringsutskottets uppfattning att rutiner bör införas för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i antagen lagstiftning. Riksdagen saknar i dag sådana fasta rutiner för information om när lagstiftningsförslagen antagits. Lissabonutredningen ansåg att det åligger utskotten att bevaka den fortsatta lagstiftningsprocessen. Även om det formellt sett är utskottens uppgift anser konstitutionsutskottet att det vore bra om det som stöd för utskotten kunde ske en mer systematisk uppföljning centralt i Riksdagsförvaltningen.

Vid tiden för förra årets yttrande från näringsutskottet till konstitutionsutskottet höll en sådan rutin på att tas fram i Riksdagsförvaltningen. Utskottet noterar att en sådan rutin för uppföljning sedan dess har införts centralt i Riksdagsförvaltningen.

Stockholm den 20 november 2014

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Catharina Elmsäter-Svärd (M), Åsa Westlund (S), Hans Rothenberg (M), Ingemar Nilsson (S), Josef Fransson (SD), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Christer Engelhardt (S), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Anna Wallén (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Birger Lahti (V), Penilla Gunther (KD), Per-Arne Håkansson (S), Said Abdu (FP) och Elisabeth Knutsson (MP).